

B

ilgeler

bilgesi ünüyle anılan İbni Sina evrensel bir dehadır. Büyük bir düşünür, güçlü bir bilgin, seçkin bir tıp kuramcısı, hekim şair ve müzisyen olan İbni Sina aynı zamanda yorulmak bilmeyen bir gezgindir. Orta Asya ve İran'ı karış karış gezmişti.

980 M.S. (370 H.) yılında bugünkü Özbekistan'ın Buhara kenti yakınlarında bir kasabada doğdu. Batıda Avicenna adıyla bilinen, İbni Sina'nın babası Belh' de memur olarak görev yapan Abdullah, annesi Aşşanalı bir köylünün kızı Sitare' ydi.

10 yaşında okul müfredatını bitirdi. Kur'anı hatmetti. 16 yaşında tıp alanında öylesine yetenekler taşıyordu ki Buhara emirini tedavi etmekle görevlendirildi. Emir sağlığına kavuşunca ünlü kitaplı-

ğını yani (Bilgelik Tapınağı)'nın kapılarını ona açtı. İbni Sina o günleri şöyle anlatır.

"Felsefe, mantık, fizik, matematik, gökbilim, müzik, tıp ve başka birçok bilim dalıyla öylesine kaynaştım ki çevremde bu konularda beni aşabilecek kimse yok."

Kuşkusuz abartma yok bu sözlerde, belleği, bilgilerinin kapsamı ve derinliği şaşırtıcıydı. Nitekim Buhara kitaplığı bir yangında yanınca insanlar kendilerini şöyle teselli ettiler: "Bilgelik Tapınağı ölmedi, Bilgeler Bilgesinin beynine taşındı."

İbni Sina'nın 57 yıllık yaşamı eşsiz bir yaratıcılık örneğidir. Hangi koşul altında olursa olsun tutsaklıkta, yolculukta, at üstünde bile çalıştı. Yapıtlarını yarattı. 456 arapça, 23 farsça yapıtı bilinmektedir. Dünyanın önemli kitaplık-

larının kataloglarında en azından 160 kitabı yer almaktadır.

Üstteki gravürde Orta Çağ'dan bugüne gelen, yaratıcısı bilinmeyen bir yapıttır.

İbni Sina tahta geçmiş, başında taç, bir yanında Galenos öbür yanında Hippokrates yer almış. "Galenos ve Hippokrates tıbbın babaları, İbni Sina prensi ve kahramanıdır."

Gerçekten de Ortaçağ'da İbni Sina tıpla eşanlaşmıştır. Nitekim Tıp Kanunu (Kitab al-kanun Fittıb) adlı yapıtı tıp bilimlerinin eşsiz bir bileşimidir. Bu büyük ansiklopedide Yunan, Hint, İran, Arap ve Türk tıbbının önemli başarıları belirtilmiştir. Yazarın bakış açısının genişliği, düşünce yapısının sağlamlığı, tıbbî sorunları ele almadaki ve yeni sorunların üstesinden gelmedeki özgünlüğü, düşünce biçiminin benzersizliği Tıp Kanunu'nun eşine az rastlanır bir yapıt durumuna getirmektedir.

Latince'ye 12.yüzyılda Gérard de Crémone tarafından çevrilen "Kanun", Avrupa'da uzun süre tıp kaynakçası görevi görmüş, hekimlik alanının İncil'i sayılmıştır. Gerçekten de basım devinimli harf tekniğine geçmesiyle "Kanun", İncil'den sonra en fazla basan kitap olmuştur. İbni Sina Kanunda kendisinden önce gelenlerin buluşlarını bir araya getirmekle kalmamış tıbbi kendi gözlemleri ve buluşlarıyla zenginleştirmiştir.

İbni Sina 1037'de 57 yaşında Hemedan'da gözlerini dünyaya kapamıştır.

İBNİ SİNA (980-1037)